

Though the morphological and functional transformation of industrial districts is still in the initial phase and now it is more visible, where firms have appeared without any industrial activity. In the future we have to reckon with the full rebirth of these quarters which probably will leave neither local society nor further development of the large city untouched.

Translated by the author

Jakucs László: Általános természetföldrajz I. (A földrajzi burok kozmogén és endogén dinamikája). – JATEPress Szeged, 1992. 359 old.

Hazai felsőoktatásunk egyáltalában nem bővelkedik a természetföldrajz tárgykörébe illeszkedő tankönyvekben. Különösen ez a helyzet az endogén erők ismertetését illetően. JAKUCS L. megjelent könyve – amint azt maga a Szerző is írja – több mint tankönyv, a nemzetközi szakirodalmat napjainkig feldolgozó kézikönyvnek is minősíthető, ami értékét tovább emeli. Igen jó lenne, ha a hazai tudományos szakkönyv-piacon egyre több olyan földrajzi mű jelenne meg, amely nem csak a hallgató számára szükséges legfontosabb információkat, hanem annál lényegesen többet tartalmaz.

A könyv további érdemének minősíthető a szövegközi hivatkozások nagy száma, ami az eddig megjelent tankönyvekből hiányzott, ill. igen hézagos volt. Ennek azért kell nagy jelentőséget tulajdonítani, mert így az érdeklődő (hallgató) lehetőséget kap az egyes rész kérdésekben való – a könyvben közölteknél részletesebb – elmélyülésre.

A Szerző kitűnő érzékkel válogatta ki azokat a földtudományi (csillagászati, geológiai, geofizikai) kutatási eredményeket, amelyeknek alapvető jelentőségük van a természetföldrajzi – azon belül is elsősorban a szerkezeti morfológiai – jelenségek és folyamatok kialakításában.

A témák tárgyalása során adódó fogalmakat JAKUCS L. kitűnően definiálja. Ez nem csak a szakmát tanuló diákoknak fontos, de ezáltal a földtudományok iránt érdeklődő nem-szakemberek számára is könnyen érthetővé válnak a könyvben leírtak, és a laikusok is megtalálják a számukra ismeretlen folyamatok, ill. jelenségek magyarázatát. A művet elolvastva leszögezhető, hogy a Szerző egyik alapvető célkitűzése – vagyis a folyamatokat úgy leírni, hogy az olvasót (hallgatót) minél több, a legutóbbi kutatások kapcsán keletkezett új fogalommal ismertesse meg – maradéktalanul megvalósul.

A könyvből kapott tudományos információk nem csak az endogén erőkkel foglalkozó kollégiumok munkájában használhatók jól fel, hanem a számos hazai és Földünk különböző térségeiből hozott példái kitűnően egészítik ki az általános és a magyarországi regionális természetföldrajzi oktatást.

JAKUCS L. munkája jóval szélesebb tematikát ölel fel, mint amit a cím takar. Helyeselhető, hogy a bevezetésben részletesen foglalkozik a földrajz (és nem csak a természetföldrajz) tárgyával és funkcióival, amivel tankönyveink ez ideig csak igen vázlatos formában foglalkoztak. A Szerző rendkívül meggyőzően bizonyítja be a földrajz rokon- és társtudományoktól eredő „ikertudomány” jellegét. Ezek a megállapítások a hallgatókban, valamint a rokon- és társtudományi szakemberekben egyaránt „tisztázzák” a földrajz – és ezen belül a természetföldrajz – sokat vitatott tudományrendszertani helyét.

A könyv második fejezete a csillagászati földrajz oktatásában is kitűnően használható újszerű és valóban földrajzi szemléletű ismeretanyagot ad. Ezt követően azokat a geofizikai folyamatokat és jelenségeket ismerteti, amelyek a földkéreg kialakulását és annak (vertikális és horizontális) mozgásfolyamatait befolyásolják, ill. amelyek ezek megértéséhez szükségesek.

A vulkanizmussal, a földrengésekkel és a hegységképződéssel foglalkozó fejezetből a már említett – és az egész műre jellemző – pozitívumokon (pl. a legújabb kutatási eredmények ismertetése, új szemlélet, széles körű fogalom-definiálás, új fogalmak közlése stb.) túl a jelenségek tipizálása és a különböző (hegységképződési) elméletek, valamint a lemeztectonika részletes kifejtése emelhető ki. A hallgató (és olvasó) ebben a fejezetben az endogén folyamatok lemeztectonikai szemléletű bemutatásával és értékelésével is megismerkedhet.

Kár, hogy a kitűnő stílusban – és szép nyomdai kivitelben – megjelent könyv csak közvetlenül a JATEPresstől rendelhető meg. Ha könyvesboltokban is kapható lenne, a gyakorló pedagógusok, valamint az általános és a középiskolai földrajztanárok is szívesen megvásárolnák.

LOVÁSZ GYÖRGY